CARAGIALE PERCEIVED BY ALEXANDRU PALEOLOGU

Ioana Mihu
PhD. student, „1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract:In this paper we propose an analysis of how Alexandru Paleologu sees the great playwright Ion Luca Caragiale. Starting from the education received since childhood and continuing with the fundamental works that Al. Paleologu read during his professional training, we propose a diachronic approach to the stages in which Paleologu made contact with the work of Caragiale. Besides the role that Caragiale had on the essayist, we want to represent the analyzes that he made on the works of the great playwright. In this paper, we want to demonstrate the similarities that exist between Caragiale's work and Dostoevsky's work, as well as methods of socratic dialogue which can be found in Caragiale's work. All these demonstrations will be based on Al. Paleologu's analysis of his essay volumes. We hope that through our paper work we will open up new research horizons on how to accept Caragiale's works, as well as to make known Paleologu's perspective on Caragiale's creation.

Keywords: Caragiale, characters, Paleologu, dialogue, perspective.

Alexandru Paleologu provine dintr-o familie nobilă, în care educația și formarea intelectuală reprezentau preocupări fundamentale ale vieții de zi cu zi. Membrii familiei Paleologu (atât mama – Elena, cât și tatăl, Mihail), acordau o atenție deosebită modului în care fiul lor, Alexandru Paleologu recepta cultura și elementele ei definitorii. Astfel că, încă de la o vârstă fragedă, Alexandru Paleologu a avut contact cu opere literare care i-au marcat traiectoria culturală, contribuind considerabil la formarea sa intelectuală. Cu toate acestea, cu inconturabila creație caragialiană a luat contact abia în anii adolescenței, când autorul schițelor savuroase a devenit un reper inegalabil pentru Alexandru Paleologu.

După cum constată și Tudorel Urian în cartea sa, aproape în toate volumele, articolele și aparițiile publice ale eseistului, numele lui Caragiale este pomenit. „În volumele de interviuri și confesiuni se vorbește deschis despre rolul clasicului în formarea sa, în eseuri îi sunt analizate diferite aspecte ale operei sau este folosit drept etalon atunci când sunt discutate cărțile altora, în presa cotidiană și în discuțiile private reprezintă o referință la care se raportează cu fiecare prilej."[1] Alexandru Paleologu nu se rezumă la a-l evoca pe Caragiale doar în contextele menționate anterior, ci îl menționează și-n intervențiile sale de natură politică. Primul contact cu opera lui Caragiale a avut loc în preajma vârstei de 11 ani, când a citit schița *Căldură mare*. Momentul este ilustrat în interviul acordat lui Mircea Vasilescu: „În primul rând Caragiale, autorul care m-a făcut să simt întâia oară zguduirea, comoția, electrocutarea produsă de contactul cu geniul; la 11 ani, citind întâmplător *Căldură mare*; atunci am văzut puterea de transfigurare a lumii, fantastica geneză de care e capabilă literatura. (...) De mic și până în ziua de azi am fost absolut fascinat de Caragiale, iar cu tatăl meu, care-l știa pe de rost, cum foarte repede am ajuns să-l știu și eu, ne dădeam la toate ocaziile replici din Caragiale și ne amuzam teribil, ne prăpădeam de râs. Spiritul caragialesc a fost pentru mine într-adevăr formativ, în sensul că mi-a educat acustica gândirii, mi-a inoculat o anumită năzuință expresivă, un gust al frazei supra-voltate. Spiritul caragialesc este pentru mine un spirit socratic, adică o disciplină aperceptivă și o terapeutică morală. Râsul caragialesc e un fenomen cathartic de efect major, aparținând, ca și în cazul lui Molière, al lui Aristofan, al lui Rabelais, al lui

[1] Tudorel Urian, *Viețile lui Alexandru Paleologu*, București, Editura Vremea, 2010, p.32

BDD-A29604 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:31 UTC)

Cervantes, unei categorii pe care aș numi-o «cosmogonică»[2]". Entuziasmul tânărului care gustase întâmplător pentru prima dată din savuroasa operă caragialiască a rămas pentru tot restul vieții. În prima sa carte publicată, *Spiritul și litera*[3], Al. Paleologu analizează și explică de ce opera lui Caragiale este dificil de receptat de străini la adevărata sa valoare, incluzând în eseul *De la Caragiale la Eugen Ionescu și invers* și o analiză asupra teatrului ionescian, în care examinează la sânge principiile acestuia. Astfel, eseistul sesizează filiația caragialiană a teatrului lui Eugen Ionescu, primul act al piesei *Rinocerii* fiind impregnată de elemente de origine caragialiană. „Desigur, Caragiale nu a creat mituri; presiunea forțelor istorice nu ajunsese în stadiul acut în care asemenea descărcări irup cu putere elementară. Dar nu e Chiriac un rinocer *avant la lettre*? Și Coriolan Drăgănescu? N-au această vocație Cațavencu, Tipătescu, Pristanda? Chiar și ramolitul de Agamiță? La Ionescu, drama proliferării verbale corespunde cu proliferarea sufocantă a lucrurilor (scaune, cești de cafea, ciuperci, ouă, mobile și - rinoceri). Proliferarea lucrurilor la Ionescu e de esența mitului, de aceea n-o găsim la Caragiale, la care însă automatismul și proliferarea verbală ale lui Farfuridi și Cațavencu, ale lui Lache și Mache etc. au, ca la Ionescu, aceeași semnificație simptomatică, cea a dezumanizării."[4] Asemenea lui Tudorel Urian, considerăm că viziunea lui Alexandru Paleologu este una interesantă, însă creația lui Caragiale oferă și o perspectivă contrară. Aceasta se referă la faptul că personajele lui Caragiale sunt cât se poate de umane, deși suferă un proces de dezumanizare. Este o contradicție care naște noi orizonturi de interpretare. În anii '80, regizorul francez Antoine Vitez a realizat montarea mai multor comedii ale lui Molière în registrul tragic. Nu a modificat nimic în textul original, nici măcar un semn de punctuație, singura modificare constând în schimbarea aspectului fizic al actorilor. Se cunoaște că Molière nu oferă indicații cu privire la portretul fizic al personajelor sale, fiind împământenită ideea ca aparițiile unor eroi să fie imaginate exclusiv în cheie caricaturală[5]. Prin intermediul atitudinii grave adoptate în timpul rostirii replicilor personajelor, regizorul a reușit să demonstreze că trecerea de la comedie la tragedie este foarte subțire. O astfel de situație constatăm că are loc și-n cazul lui Caragiale. Acesta manifestă pentru personajele sale un sentiment de tandrețe, acest sentiment fiind valabil și pentru personajele cu potențial malefic (bineînțeles că în creația caragialiască, personajele acestea nu ajung niciodată să atingă un nivel absolut de răutate, de ticăloșie). Senzația aceasta de drag pe care autorul o are față de propriile sale personaje se datorează naivității, inocenței, vulnerabilității de care acestea dau dovadă, toate aceste elemente având rolul de a le umaniza. Reprezentative în acest sens sunt Jupân Dumitrache, Farfuridi, Cațavencu, Tipătescu etc. Aproape că este impropriu să spunem că ele sunt personaje decandente, dezumanizate, ci mai degrabă, ele sunt cât se poate de umane datorită vulnerabilităților care le sunt caracteristice. Alexandru Paleologu decelează ultima esență a comicului caragialesc, astfel, afinitățile cu teatrul lui Ionescu devenind incontestabile: „Absurdul și necomunicarea sunt esența ultimă a comicului caragialesc, de la *Cum se înțeleg țăranii, Petițiune, Căldură mare, Amici, Inspecțiune, Justiție* etc., până la tiradele lui Cațavencu, Farfurifi, Dandanache sau Conu Leonida".[6] Toate personajele caragialești par a fi construite după un tipar unic, incontestabil, călăuzitor, fapt care conduce la o uniformizare a umanizării personajelor. În ciuda reacțiilor felurite ale acestora și a modului mai mult sau mai puțin particular în care acestea se comportă în piese, toate personajele caragialești urmează același traseu profund uman: al rătăcirii.

Într-o altă carte de a sa, intitulată *Bunul simț ca paradox*, Alexandru Paleologu vorbește despre o fotografie mai puțin cunoscută a lui Caragiale, realizând o descriere minuțioasă a acesteia, bazându-se pe psihanalizarea chipului din portret. Astfel, aflăm că, din perspectiva eseistului, Caragiale ar fi avut o profunzime sufletească extraordinară, ascunsă bine de ochii publicului, acoperită de stilul zeflemist. „Figura gravă, marcată de prezența unui demon al cunoașterii, seamănă

[2] Alexandru Paleologu, *Interlocuțiuni*, București. Biblioteca „Viața Românească", 1997, pp. 9-10
[3] *Idem, Spiritul și litera; încercări de pseudocritică*, ediția a II-a, București, Editura Cartea Românească, 2007
[4] *Ibidem*, pp.67-68
[5] Tudorel Urian, *Op. cit*, p.34
[6] Alexandru Paleologu, *Spiritul și litera...*, p.68

BDD-A29604 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:31 UTC)

izbitor cu a lui Nietzsche. Această imagine a unui Caragiale pe care ni-l închipuim taciturn şi solitar poate să surprindă. Dar ea nu o contrazice în fond pe cea obişnuită, a lui Caragiale sociabil şi zeflemist, ci o legitimează în adâncime. E chipul cel mai lăuntric şi mai adânc al scriitorului, chipul lui ascuns dar revelator, care dă cheia întregului şi fără de cunoaşterea căruia toate celelalte înfăţişări ale lui sunt superficiale şi mărginite."[7] Această descriere a lui Caragiale poate să suprindă, prin situarea ei la polul opus al opiniei publice, însă rămâne o realitate incontestabilă şi convingătoare. La fel ca şi-n cazul lui Eminescu, Alexandru Paleologu are dorinţa ca percepţia comună despre Caragiale să fie descompusă, pentru a se releva un alt chip al dramaturgului, unul grav, acut. Alexandru Paleologu nu este adeptul ideilor de-a gata, căutând în permanenţă sensul, sâmburele, spiritul, practicând un perpetuu exerciţiu de imaginaţie împotriva opiniilor general acceptate. Acest lucru se poate observa şi-n cazul reprezentărilor „altfel" ale lui Caragiale, prezente în scrierile eseistului.

Un alt eseu interesant şi valoros despre Caragiale este *Filosofia lui Caragiale,* care se găseşte tot în volumul *Bunul-simţ ca paradox*. Aici Alexandru Paleologu explică cu lux de amănunte modul în care a fost acaparat de opera marelui clasic, acesta exercitând asupra eseistului o fascinaţie constantă. Al. Paleologu încearcă să definească într-o manieră cât mai clară puterea creatoare a geniului caragialian, fără a realiza, de fapt, că în această încercare, el realizează o ilustrare a propriului său spirit. Afinităţile care îi leagă pe cei doi sunt profunde: bunul simţ, rafinamentul, eleganţa, luciditatea şi umorul de calitate. Toate acestea sunt caracteristici incontestabile ale prezenţei geniului. Revenind la perspectiva lui Paleologu despre Caragiale din eseul menţionat, acesta spune că: „ne-am obişnuit să vedem în Caragiale pe clasicul echilibrat (ceea ce era într-adevăr) sub chipul moderaţiei şi simţului comun (ceea ce e profund greşit). Nu platul simţ comun, izvor de confuzie, ci rigoarea bunului-simţ, însuşire rară şi tare, defineşte geniul lui Caragiale. Echilibrul acestui artist scrupulos şi răbdător ca un benedict rezultă din excesele contrarii. Lucid şi dur ca diamantul, spiritul lui ducea totul până la extrem, până la culminaţie; cine nu suportă excesul, nu-l înţelege pe Caragiale. Lucrul acesta l-a arătat foarte limpede Paul Zarifopol, omul care l-a cunoscut cel mai bine. Şi îi spune Caragiale, însuşi în această frază care îi rezumă estetica: «Simt enorm şi văd monstruos»[8]". Cei care au avut ocazia de a-l cunoaşte personal pe Alexandru Paleologu ştiu că acestuia i se potrivesc ca o mănuşă consideraţiile menţionate anterior. De aceeaşi părere este şi Tudorel Urian, care consideră că „replicile sale în doi peri, atitudinile «nerezonabile» ale ambasadorului golanilor, tulburările pe care le producea de fiecare dată când lua cuvântul în micuţul Partid al Alianţei Civice făceau ca formula aplicată lui Caragiale «lucid şi dur ca diamantul, spiritul lui ducea totul până la extrem, până la culminaţie», să definească de minune propriile-i apariţii în spaţiul public.[9]

Atât Ion Luca Caragiale cât şi Alexandru Paleologu fac parte din categoria marilor oameni de spirit, care creează toate premisele dezvoltării culturii naţionale, participând activ la consolidarea acesteia şi la fundamentarea principiilor naţionale. Cu toate că Alexandru Paleologu nu se numără printre cei patru clasici români, asemenea lui Caragiale, acesta este un om de cultură rafinat, nobil, pentru care intelectul primează în detrimentul oricăror alte domenii sau activităţi. Suntem de părere că ambii oameni de cultură „simt enorm şi văd monstruos". Prin raportatea lor la societatea contemporană (fiecăruia dintre ei, în parte), aceştia trag semnale de alarmă menite să ajute la salvgardarea principiilor etice şi morale ale contemporanilor lor.

Scriitorul Alexandru Paleologu demonstrează acţiunea socratică a spiritului lui Caragiale în societatea românească, aceasta constând în importanţa incomparabilă şi fundamentală, a acestui aşa-zis negativist. Prin intermediul reducerii la absurd, prin apelul la dialectică, din perspectiva eseistului, Caragiale reuşea să aducă în societatea românească elemente de cunoaştere de sine şi de conştiinţă morală. Din viziunea lui Alexandru Paleologu, dialogurile lui Caragiale din comedii şi

[7] Idem, *Bunul-simţ ca paradox*, ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 2005, p.43
[8] *Ibidem*, p. 47
[9] Tudorel Urian, *Op. cit.,* p.36

BDD-A29604 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:31 UTC)

din momente au ceva din arta dialogului socratic. Sociabilitatea, prezența ironică și interpelativă în „forul public" se aseamănă cu a lui Socrate. Alte caracteristici care îl asemănă lui Socrate sunt distanțarea sa scrutătoare și căutarea solitudinii. Ca Socrate, avea sentimentul că e în egală măsură inspirat şi cenzurat din interior de un demon ce-i supraveghea din umbră actul creației. Asemenea lui Socrate, Caragiale a fost acuzat de contemporanii săi că destituie zeii, preluându-le locul și pervertind spiritele. Așadar, privind retrospectiv cazurile celor doi (Socrate și Caragiale), observăm că similitudinile sunt prea multe pentru a nu fi pomenite. Atât Socrate, cât și Caragiale sunt apărători ai cetății în fața cataclismelor sociale cauzate de lipsa de profunzime spirituală, de îngâmfare și de promiscuitate a indivizilor care locuiesc între zidurile cetații. Locuitorul cetății este un privilegiat prin faptul că trăiește în cetate, însă, acest fapt îi aduce și o mare responsabilitate. De cele mai multe ori, atât în timpul lui Socrate, cât și-n vremurile lui Caragiale, oamenii cetății au dat semne de iminentă decădere morală, prăbușire a principiilor etice și spirituale. Toate aceste semne ale decadenței morale sunt trecute prin filtrul genialității și reprezentate de Caragiale în operele sale într-o manieră menită să stârnească nu atât consternare, cât mai ales amuzament. Totuși, acest amuzament are rolul de a trezi la conștiință națiunea, de a completa lipsurile și de contribui la vindecarea unor boli sociale aparent incurabile. Caragiale nu își propune toate acestea, dar acțiunea lui de creație are un efect benefic, am putea spune chiar curativ pentru poporul român. Reflectând caractere defectuoase prin intermediul umorului, el însănătoșește ființa umană.

Dând dovadă de o admirabilă conștiință a înrudirii, Al. Paleologu l-a apărat și admirat întreaga sa viață pe Caragiale, având grijă să nu amestece zeflemeaua pur caragialiană în mentalul mohorât românesc. Putem considera că intelectualul român ne-a învățat că râsul inteligent și zeflemeaua de calitate sunt ingredientele se seamă ale supraviețuirii. Nu puține sunt dățile în care Alexandru Paleologu recunoaște caracterul curativ al râsului, relatând cum, umorul, ironia și autoironia l-au ajutat în momentele grele din viață, făcând referire cu precădere la anii grei de închisoare și ilustrând, prin evocarea acelor momente, rolul esențial al umorului în păstrarea integrității sănătății psihice. Paleologu îi atribuie pe bună dreptate lui Caragiale rolul de mentor în umor al românilor, constatând că acesta ne-a instruit în ironie și în râs, acestea fiind expresii superioare de pură inteligență. După cum afirmă și eseistul, zeflemeaua a fost o prezență constantă în mentalul colectiv românesc, regăsind-o în proverbe și zicători, în povestiri orale și legende mai mult sau mai puțin elaborate. Zeflemeaua este trăsătura de caracter națională a poporului român, în lipsa căreia, viețuirea ar căpăta accente tragice, deci insuportabile.

În cartea sa de maturitate, *Despre lucrurile cu adevărat importante*, Alexandru Paleologu, luând-o pe urmele lui Șerban Cioculescu, îi apără geniul lui Caragiale de mulțimea de detractori care îl văd pe acesta a fi doar un zeflemist, dând dovadă prin această poziție de o superficialitate excesivă. Eseistul constată că la polul opus al zeflemelei lui Caragiale stă mitul lui Lucian Blaga, acesta fiind o alternativă în sfera profunzimii spirituale. Eseistul susține că cel care condamnă zeflemeaua trădează prin poziția sa, o teamă și o nesiguranță de sine marcantă. În concepția lui Paleologu, un om de geniu precum Caragiale produce multora sentimente amestecate de oroare, teamă și nestăpânire de sine. Superficialitatea reprezintă principala acuzare ce se aduce zeflemelei și zeflemistului, însă numai un superficial poate să vadă în zeflemea superficialitate. Pentru a înțelege comicul și zeflemeaua, este necesară profunzimea de a trece de stratul extern, de formă și de a intra în substraturile de înțelegere. Foarte frumos spune Alexandru Paleologu: „Adevărata seriozitate și adevărata profunzime știu de glumă și nu detestă râsul, fie eventual și anecdotic."[10] Al. Paleologu atrage atenția asupra faptului că genialitatea comică nu se reduce numai la zeflemea, dar o include în aceeași manieră în care include și râsul. Alexandru Paleologu diferențiază cu grijă umorul de comic, exemplificând diferențele dintre cele două noțiuni. În opinia sa, a fi umorist nu înseamnă neapărat a fi și comic. Cu toate acestea, există în istoria literaturii autori precum Mark Twain, Dickens, Sterne, toți umoriști geniali, care au reușit să atingă și „marele comic". Despre Caragiale, Al. Paleologu consideră că este un mare autor comic, numindu-l chiar „un creator de comic

[10] Alexandru Paleologu, *Despre lucrurile cu adevărat importante*, Iași, Editura Polirom, 1997, p.114

BDD-A29604 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:31 UTC)

monumental". Bineînțeles că afirmația lui Paleologu nu este eronată, Caragiale fiind cu adevărat un creator genial comic. Umorul este, fără îndoială o trăsătură a inteligenței, iar acesta este caracteristic atât lui Caragiale, cât și lui Alexandru Paleologu.

Tot în același volum, găsim reprodusă și o conferință cu titlul *Abisalul Caragiale*, temă pe care Al. Paleologu a tratat-o la Cluj, în anul 1979. În cadrul acestei conferințe, eseistul declară despre Caragiale că acesta nu este un umorist, și revine cu întărirea afirmației prezentate anterior, și anume, că acesta este un mare autor comic. Suntem de părere că actualitatea este principala trăsătură de caracter al geniului caragialian. Caragiale era un „antidot incomod" atât în vremea sa, cât și-n zilele de astăzi, fapt pentru care, nu de puține dăți s-a încercat suprimarea acestuia din istoria culturii naționale. Una dintre marile caracteristici și datorii ale comicului este reprezentarea mediocrității acțiunilor și a faptelor din mediul înconjurător, din preajmă. Caragiale nu a realizat doar această radiografie a societății contemporane, ci a mers mai departe, și făcând apel la satiră, a efectuat o critică realistă, dar usturătoare a societății, fapt care a atras multe antipatii din partea celor care se simțeau responsabili de faptele pe care Caragiale le denunța în operele sale. Tot în cadrul aceleași conferințe, Al. Paleologu vorbește despre faptul că, în opinia sa, Caragiale merită să fie pus pe aceeași scară a geniului cu Eminescu. Analizând situația, eseistul constată că există o oarecare reticență în a alătura pe Caragiale în aceeași categorie a genialității creatoare din care fac parte marile nume ale culturii. Sub considerentul că binomul Caragiale-Eminescu ne așează, ca națiune, pe treapta înaltă a marii culturi, Al. Paleologu de fapt, reașează râsul și starea de comic în dimensiunea corectă. Omul de cultură nu lasă nelămurit nici termenul *abisal*, explicând de ce îl consideră pe Caragiale ca fiind abisal. În primul rând, abisalul absolut reprezintă, în viziunea eseistului, o perspectivă care nu poate fi atinsă decât de geniu, iar Caragiale nu face altceva decât să producă o personificare a neantului, prin intermediul personajelor sale. În demonstrația sa, Paleologu îi atribuie dramaturgului caracteristici precosmogonice, decelând o perspectivă a nimicului în creația acestuia. În al doilea rând, maestrul constată o similitudine extraordinară a structurilor dostoievskiene și caragialești. Ba mai mult, Paleologu îi atribuie lui Caragiale o dimensiune socratică, pornind de la o mărturie pe care Caragiale a făcut-o cândva lui Paul Zarifopol: „Visul meu ar fi să locuiesc într-un port de miazăzi, în picioarele goale, și să țin de vorbă trecătorii."[11] Tocmai asta făcea și Socrate, mărturisește Paleologu. Pe lângă asta, dialogurile personajelor caragialești sunt structurate pe modelul de dialog platonician, mai exact, socratic.

O altă caracteristică profund socratică a creației lui Caragiale o reprezintă anticamera. Aceasta este echivalentul caragialesc al pieței publice a lui Platon. Acțiunea operelor lui Caragiale se petrece, de cele mai multe ori, într-un loc rău famat, acesta reprezentând anticamera înaltei societăți. Adesea, anticamera este reprezentată de mahalaua bucureșteană, locuită de personaje dintre cele mai dubioase. Spre deosebire de locuitorii cetății, care au responsabilități civice, locuitorii mahalalei nu par a avea responsabilități demne de buni cetățeni. În pofida acestui fapt, fiecare își are rolul fundamental, fără de care mahalaua nu ar mai fi aceeași.

În concluzie, Caragiale a reprezentat o figură intelectuală fundamentală în formarea spirituală și culturală a lui Alexandru Paleologu, fapt demonstrat în aproape toate dățile în care acesta a fost provocat să vorbească de anii săi de educație. Gustul pentru umorul de calitate și râsul inteligent au determinat o legătură constantă, trainică și durabilă între Al. Paleologu și opera caragialească. Ambele personalități intelectuale reprezintă repere incontestabile pentru cultura română.

BIBLIOGRAPHY

1. PALEOLOGU, Alexandru, *Bunul-simț ca paradox*, ediția a III-a, București, Editura Cartea Românească, 2005

[11] Paul Zarifopol, *Pentru arta literară, I*, ediție și prefață de Al. Săndulescu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1997

BDD-A29604 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:31 UTC)

2. PALEOLOGU, Alexandru, *Despre lucrurile cu adevărat importante*, Iași, Editura Polirom, 1997
3. PALEOLOGU, Alexandru, *Interlocuțiuni*, București. Biblioteca „Viața Românească”, 1997
4. PALEOLOGU, Alexandru, IORGA, Filip, Lucian, *Breviar pentru păstrarea clipelor*, ediția a III-a, revăzută, București, Editura Humanitas, 2012
5. PALEOLOGU, Alexandru, *Spiritul și litera; încercări de pseudocritică*, ediția a II-a, București, Editura Cartea Românească, 2007
6. URIAN, Tudorel, *Viețile lui Alexandru Paleologu*, București, Editura Vremea, 2010
7. ZARIFOPOL, Paul, *Pentru arta literară, I*, ediție și prefață de Al. Săndulescu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1997

BDD-A29604 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:31 UTC)